

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12CoP/3/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6118370371
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 02. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kvietok
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6118370371.2

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kvietka a sudcov Mgr. Martina Štubniaka a Mgr. Janky Benkovičovej, v právnej veci starostlivosti o maloletú C. L., narodenú XX. XX. XXXX, bytom ako matka, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, dieťa rodičov: matky C. A., narodenej XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom A. I. 333, právne zastúpenej Lion Law Partners s.r.o., so sídlom Komenského 14A, Banská Bystrica, IČO: 36 862 461 a otca M. L., narodeného XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom C. právne zastúpeného Brázdil & Brázdilová advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Trhová 1, Zvolen, IČO: 50 492 934, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 32P/261/2018-353 z 21. decembra 2020, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvej inštancie“, resp. „prvoinštančný súd“) napadnutým uznesením zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadala dočasné zverenie maloletej do svojej osobnej starostlivosti a úpravu styku otca s maloletou. Konštatujúc nedôvodnosť podaného návrhu poukázal na ust. § 2 ods. 1, § 360 ods. 1 a § 367 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a na ust. § 325 ods. 1, § 326 ods. 1 a § 325 ods. 2 písm. d) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) majúc za to, že matka neosvedčila potrebu bezodkladnej úpravy pomerov. Prvoinštančný súd vysvetlil, že nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 367 CMP predstavuje faktické opatrenie smerujúce k zabezpečeniu riadnej starostlivosti o maloleté dieťa a prichádza do úvahy vtedy, ak táto dieťaťu nie je poskytovaná a je potrebné, aby ju prevzala iná osoba. V prejednávanom prípade maloletej poskytuje starostlivosť nepretržite matka a otec toto nespochybňuje. Dočasné zverenie do jej starostlivosti by sa tak minulo svojmu účinku, pretože by len konštatovalo existujúci stav. Pokiaľ ide o matkou požadovanú úpravu styku, okresný súd poukázal na zánik prv nariadeného neodkladného opatrenia zo dňa 28. 07. 2020 v dôsledku čoho už táto otázka aktuálne upravená nie je, napriek tomu ale nebolo možné návrhu matky vyhovieť a to z dôvodu, že okresnému súdu nebol zrejмый režim otca, jeho pracovný čas a čas pobytu na území Slovenskej republiky. Preto nemohol dočasne upraviť styk otca s maloletou aj keď matka uviedla, že zisťovala prítomnosť otca na území SR. Mohla by totiž nastať situácia, že otec sa na Slovensku nebude kvôli pracovným povinnostiam zdržiavať a tým nielenže nedôjde k uskutočneniu styku, ale dôjde aj k neúčelnej príprave maloletej na styk s otcom v určenom termíne. Okresný súd potom poukázal aj na to, že otec je osobou oprávnenou na styk s maloletou a ak tento v súčasnosti súdom upravený nie je a s matkou sa nevedia dohodnúť, mal by to byť práve otec, kto podá návrh na dočasnú úpravu styku.

2. V zákonnej lehote podala proti uzneseniu odvolanie matka. Navrhla uznesenie zmeniť a nariadiť neodkladného opatrenie, ktorým bude maloletá zverená do jej osobnej starostlivosti (s tým, že bude maloletú zastupovať a spravovať jej majetok v bežných veciach) a ktorým bude počas prvého

štvrtroku 2021 upravený styk otca s maloletou v presne vymedzených dňoch vždy za jej prítomnosti. Prvoinštančný súd podľa nej nesprávne a neúplne zistil skutočný stav vecí.

3. V odvolaní poukázala na výbušnú a útočnú povahu otca, čo si všimol aj úrad práce, ktorý vo svojej správe z poradensko-psychologického procesu zo dňa 28. 10. 2019 navrhol v konaní nariadiť znalecké dokazovanie ohľadne posúdenia osobností oboch rodičov. Otec nie je schopný svoje výbušné prejavy kontrolovať a preto ich svedkom bola neraz aj maloletá, ktorá bez jej prítomnosti nemá počas stretnutí s otcom žiadnu psychickú podporu alebo útočisko. Otec dosiaľ nejavil záujem stretávať sa s maloletou, stretávanie sa uskutočňuje iba v rozsahu niekoľkých hodín mesačne, ktoré maloletá trávi v jeho prítomnosti. K budovaniu vzťahu otca s maloletou je potrebné pristupovať citlivo a obzvlášť s ohľadom na povahu otca. Matka ďalej popísala priebeh dvoch stretnutí otca s maloletou v dňoch 26. 12. 2020 a 02. 01. 2021 dokumentujúc tým, že bez autoritatívneho zásahu súdu nie je možné sa s otcom dohodnúť na realizácii stretnutí za jej prítomnosti. Maloletá reaguje negatívne na stretnutia s otcom, jej správanie vykazuje známky duševnej nepohody, nemôže spať. Do spisu matka doložila lekársky zápis z urgentného príjmu detskej chirurgie, ktorý navštívili po tom, ako sa maloletá od otca vrátila s poraneniami krku, čo tento nijak nevysvetlil. Preto sa obáva o psychické a fyzické zdravie maloletej, v ktorej záujme je, aby bol styk s otcom realizovaný za jej prítomnosti. Otec svojím nekontrolovateľným správaním negatívne vplýva na maloletú a v dôsledku toho si k nemu nemôže vybudovať pevný vzťah. Maloletá konanie otca citlivo vníma, už v súčasnosti odmieta návštevy v domácnosti otca, otec pri komunikácii zaujíma útočný postoj a nie je ochotný sa na stretnutiach konštruktívne dohodnúť. Preto je potrebné styk upraviť súdnym rozhodnutím.

4. Matka tiež označila za nesprávny záver okresného súdu, podľa ktorého by návrh na nariadenie neodkladného opatrenia mal podať otec maloletej. Poukázala na ust. § 325 ods. 1 CSP tvrdiac, že poskytla dostatok dôkazov umožňujúcich vyhodnotiť potrebu neodkladnej úpravy styku otca s maloletou za jej osobnej prítomnosti. Návrh na neodkladné opatrenie nie je v zmysle CMP viazaný výlučne na osobu otca. Nie je jej zrejmé, prečo okresný súd, ktorý nekoná aktuálne z dôvodu neukončeného poradensko-psychologického procesu rodičov odmieta na jej návrh upraviť styk otca s maloletou a tým prispieva ku vzniku konfliktných situácií a nárastu napätia medzi rodičmi. Vypäté situácie sa opakujú vždy, keď je potrebné dohodnúť sa na stretnutí otca s maloletou. Otec trávi väčšinu času mimo územia SR a ňou uvádzané termíny jej boli poskytnuté priamo otcom. Ak toto súd nepovažoval za dostatočné, mal možnosť zaslať otcovi výzvu na vyjadrenie v zmysle § 329 ods. 1 CSP a tieto termíny si u neho overiť.

5. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 65 a § 66 CMP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) uznesenie prvoinštančného súdu podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil vec prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Podľa ust. § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

7. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že v prípade matkinho návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia ide o návrh podaný počas prebiehajúceho konania o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej. Konanie bolo začaté na podklade návrhu matky zo dňa 13. 11. 2018, ktorým žiadala zveriť maloletú do svojej osobnej starostlivosti, upraviť styk otca s maloletou a uložiť otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletej sumou 200,- Eur mesačne. Podľa zápisnice o pojednávaní zo dňa 02. 07. 2019 sa rodičia dohodli na zverení maloletej do osobnej starostlivosti matky a tiež na výške mesačného a ročného výživného a na spôsobe jeho úhrady, otvorenou však zostala otázka styku otca s maloletou. Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že rodičia absolvujú poradensko-psychologický proces.

8. Súčasťou spisu sú priebežné správy z poradensko-psychologického procesu vykonávaného na referáte poradensko-psychologických služieb ÚPSVaR Banská Bystrica. V priebežnej správe zo dňa 28. 10. 2019 (č. I. 198) úrad práce navrhol nariadiť znalecké dokazovanie za účelom posúdenia osobností oboch rodičov a podľa správy zo dňa 06. 04. 2020 bol proces predčasne ukončený dňa 20. 01. 2020. Správa uvádza, že komunikácia zo strany oboch rodičov bola „napätá, útočná a veľmi vulgárna“, rodičia neboli schopní vnímať momentálnu situáciu, neakceptovali poradcu, vzhľadom na svoje emocionálne

podráždenie neboli schopní riešiť danú situáciu racionálnym spôsobom a stabilizovať svoje vnútorné prežívanie.

9. Okresný súd potom vo veci nariadil pojednávanie na deň 26. 03. 2020, ktoré však kvôli opatreniam v súvislosti s COVID-19 nebolo možné zrealizovať. Následne na návrh otca okresný súd nariadil neodkladné opatrenie uznesením č. k. 32P/261/2018-279 zo dňa 28. 07. 2020, ktorým bol v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17CoP/30/2020-318 zo dňa 28. 09. 2020 upravený styk otca s maloletou v čase od 15:00 hod. do 18:00 hod. v presne stanovené dni. Posledným takto stanoveným dňom bol deň 18. 12. 2020.

10. Konanie vo veci samej teda ešte skončené nie je a aktuálne nie je upravený súdnym rozhodnutím ani styk otca s maloletou, hoci je zrejmé, že rodičia majú na túto otázku odlišný pohľad už od pojednávania dňa 02. 07. 2019. Matka najmä presadzuje to, aby bol styk realizovaný za jej prítomnosti s čím otec nesúhlasí, pričom rozpory rodičov v tejto otázke už viedli okresný súd k tomu, že uznesením zo dňa 28. 07. 2020 styk otca s maloletou neodkladným opatrením upravil. Zo spisu nevyplýva, že by sa situácia v tomto smere zmenila, t. j. že by rodičia vedeli nájsť kompromis a tak podľa odvolacieho súdu bol naplnený dôvod určený ust. § 325 ods. 1 CSP, podľa ktorého je treba nariadiť neodkladné opatrenie v prípade potreby bezodkladnej úpravy pomerov. Podľa odvolacieho súdu je nutnosť bezodkladnej úpravy daná tým, že pokiaľ sa rodičia nevedia zhodnúť na tom, v akom rozsahu a forme sa otec má stretávať s maloletou nachádzajúcou sa aktuálne v starostlivosti matky, je to súd, ktorý má (a musí) aspoň provizórne vyriešiť tento problém v reálnom čase nečakajúc až na meritórne rozhodnutie, v ktorom bude možné podrobnejšie posúdiť všetky aspekty prípadu. Je v záujme maloletého dieťaťa, aby sa (aj) prostredníctvom súdnej úpravy styku otca s maloletou neodkladným opatrením predišlo zbytočným konfliktom plynúcim z absencie dohody rodičov v tejto otázke.

11. Prvoinštančný súd pritom zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia ohľadne úpravy styku v zásade z dvoch dôvodov: po prvé, nemal dostatočne osvedčené, či matkou uvádzané termíny korešpondujú s pracovným časom (resp. voľnom) otca, ktorý pracuje ako vodič v zahraničí a po druhé, návrh na neodkladné opatrenie mal v zásade podať otec.

12. Podľa odvolacieho súdu tieto dôvody neobstoja. Hoci pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení nie je časový priestor na preverenie všetkých relevantných okolností prípadu a toto možno zrealizovať len v konaní o merite veci, rozhodnutie v mimosporovom konaní, teda aj neodkladné opatrenie, musí reflektovať skutočný stav veci (§ 35 CMP). Za účelom toho je súd nielen oprávnený, ale povinný vykonať aj iné než navrhnuté dôkazy (§ 36 CMP), prirodzene, v rámci zachovania rýchlosti poskytnutia ochrany neodkladným opatrením. Preto ani pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení, ktoré sa týka maloletého dieťaťa nie je možné prehliadať uvedené zásady. Ak teda mal prvoinštančný súd pochybnosti o tom, či matkou uvádzané termíny skutočne zodpovedajú pracovnému voľnu otca, mohol buď postupovať podľa § 329 ods. 1 CSP a vyzvať otca na vyjadrenie sa k návrhu na neodkladné opatrenie (nie je totiž povinnosťou, ale možnosťou súdu rozhodnúť o neodkladnom opatrení bez vyjadrenia protistrany, pričom v tomto prípade by k zmareniu neodkladného opatrenia nedošlo) alebo si mohol u otca, ktorého e-mailová adresa je súčasťou spisu, tieto termíny overiť. Takisto nemožno súhlasiť s tým, že návrh ohľadne úpravy styku neodkladným opatrením mal podať otec, pretože ak sa rodičia na styku nevedia dohodnúť, tak je potom ktorýkoľvek z nich oprávnený iniciovať konanie ohľadne jeho úpravy, a to aj neodkladným opatrením. Nie je totiž smerodajné koho styk s maloletým dieťaťom má byť predmetom súdnej úpravy, ale rozhodujúce je to, že v konečnom dôsledku ide o otázku týkajúcu sa maloletého dieťaťa a preto nie je podstatné, ktorý z rodičov návrh na úpravu styku podá.

13. Okresný súd správne v napadnutom uznesení uviedol, že v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia prevláda požiadavka rýchlosti nad úplnosťou skutkových zistení. Na druhej strane však rýchlosť rozhodnutia nemôže byť na úkor zistenia stavu veci. Okresný súd takto postupoval, pretože o návrhu rozhodol bez toho, aby aspoň požiadal kolízneho opatrovníka o zaslanie aktuálnej správy o pomeroch v rodine (posledná správa v spise je ešte z mája 2020, resp. z júla 2020) a nezaoberal sa ani lekárskou správou zo dňa 26. 11. 2020 (č. I. 349 spisu), podľa ktorej mala maloletá pri pobyte u otca utrpieť zranenie.

14. Pokiaľ ide o požiadavku matky na dočasné zverenie maloletej do svojej osobnej starostlivosti, odvolací súd dáva za pravdu okresnému súdu, že neodkladné opatrenie podľa § 367 CMP smeruje

k zabezpečeniu riadnej starostlivosti o maloleté dieťa, ak je potrebné, aby starostlivosť prevzala iná osoba. V danom prípade ale matka žiadala nariadiť neodkladné opatrenie, ktorým bude maloletá zverená do jej osobnej starostlivosti a tak nešlo o neodkladné opatrenie podľa ust. § 367 CMP ako ho posúdil okresný súd. Civilný mimosporový poriadok obsahuje vo svojej tretej časti iba niektoré ustanovenia o neodkladných opatreniach, preto sa aj na neodkladné opatrenia v nesporovom konaní použijú všeobecné ustanovenia CSP o neodkladných opatreniach. Civilný sporový poriadok v ust. § 325 ods. 2 obsahuje iba demonštratívny výpočet možných typov neodkladných opatrení. Vzhľadom na uvedené je možné nariadiť neodkladné opatrenie aj iného obsahu ako vypočítava CSP a teda aj iné neodkladné opatrenia ako výslovne upravuje CMP.

15. V prejednávacom prípade je podľa obsahu spisu pravdou, že maloletej poskytuje starostlivosť matka a otec to rešpektuje. Odvolací súd ale nesúhlasí s tým, že v podstate „nespornosť“ faktického stavu vylučuje nutnosť potreby nariadenia neodkladného opatrenia v otázke osobnej starostlivosti. Hoci nezhada v tomto smere medzi rodičmi aktuálne neexistuje, faktom je, že osobná starostlivosť o maloletú dosiaľ súdnym rozhodnutím upravená nie je a to podľa odvolacieho súdu je dôležitým aspektom pri posúdení toho, či je daná potreba úpravy tejto otázky neodkladným opatrením. Toto okresný súd do úvahy nezobral.

16. Aj to bol dôvod pre nutnosť zrušenia napadnutého uznesenia a vrátenia veci prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, keďže dôvod zrušenia rozhodnutia podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP je v mimosporovom konaní modifikovaný tým, že súd dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci nielen kvôli nevykonaniu navrhovaných dôkazov, ale aj v dôsledku nevykonania iných (hoc nenavrnutých) dôkazov, ktoré boli pre rozhodnutie potrebné za účelom zistenia skutočného stavu veci.

17. Po vrátení veci bude okresný súd postupovať naznačeným smerom, najmä si vyžiada od úradu práce správu o aktuálnych pomeroch v rodine, vrátane toho či a aký prínos, resp. výsledky prináša (ďalšie) poradenstvo, ktoré by podľa správy z júla 2020 (č. l. 276 spisu) malo byť rodičom poskytované v Centre pre deti a rodiny Banská Bystrica. Takisto si prípadne overí u otca termíny, kedy by sa mohol styk s maloletou realizovať, neprehliadne ani lekársku správu zo dňa 26. 11. 2020, vykoná prípadne ďalšie potrebné zistenia a opätovne o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodne.

18. V priebehu odvolacieho konania bol okresnému súdu doručený aj návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadal takisto upraviť styk s maloletou, a to v presne určených dňoch v čase od 13:00 hod. do 18:00 hod. Ust. § 362 CMP síce určuje, že o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol podaný v priebehu odvolacieho konania, je príslušný rozhodnúť odvolací súd, avšak odvolací súd je toho názoru, že sa jedná prioritne o určenie príslušnosti odvolacieho súdu na rozhodovanie o neodkladnom opatrení, ktoré bolo podané počas odvolacieho konania týkajúceho sa meritórneho rozhodnutia. Odvolací súd preto nevidí rozumný dôvod rozhodovať o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, ak musel pristúpiť k zrušeniu uznesenia okresného súdu o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia a k vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. O návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia preto rozhodne okresný súd.

19. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).